

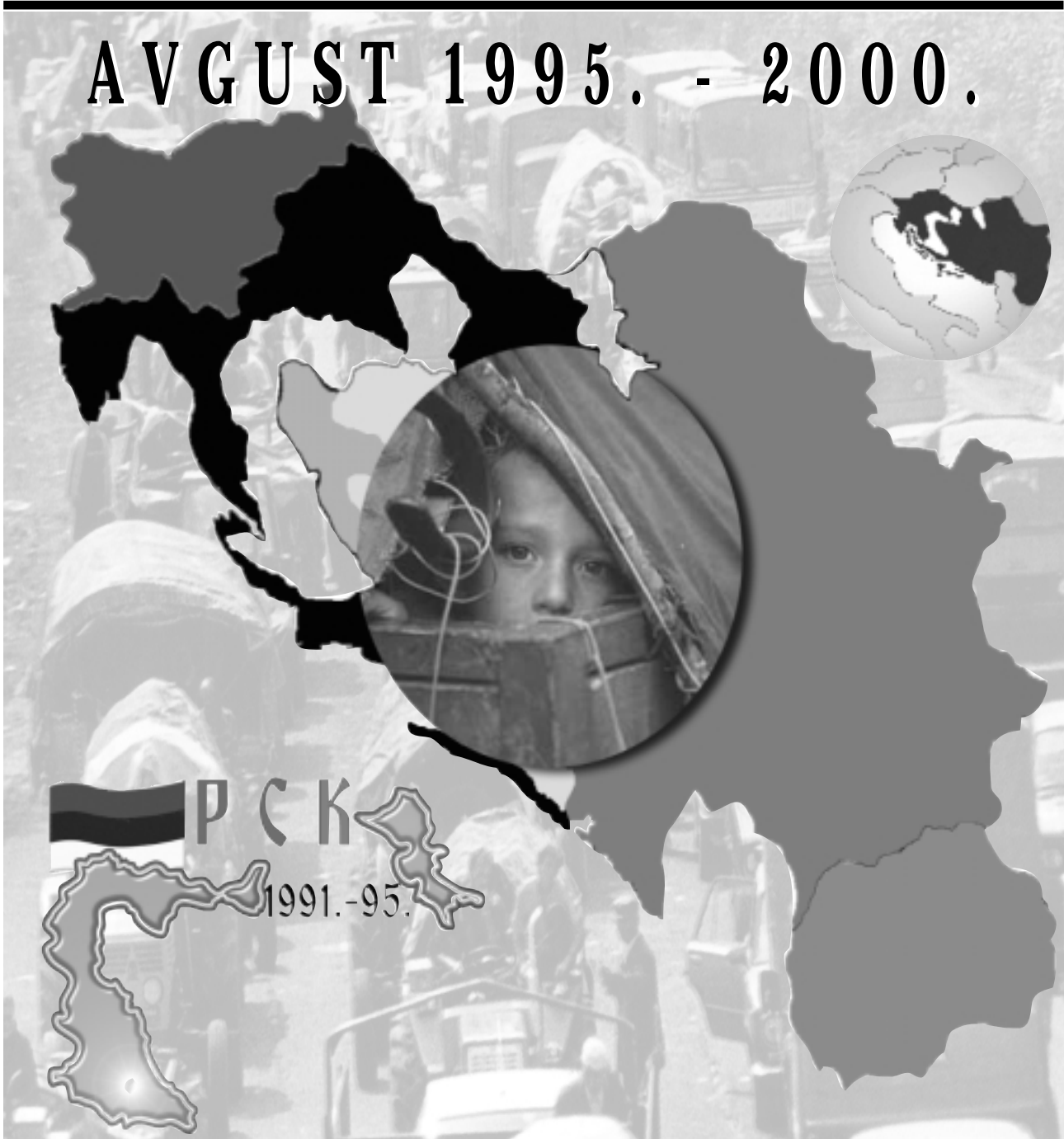
B i l t e n

Dokumentaciono informacijski centar
V E R I T A S

Avgust, 2000.

Broj: 15

AVGUST 1995. - 2000.

IZDAVAČ: VERITAS

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Savo Štrbac

ZAMJENIK GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Radivoj Nikolić

SARADNICI: Biljana Trkulja, Danijel Milanković i Milorad Pribičević

ADRESA: Beograd, ul. Dečanska (M.Pijade) 8/4

TEL/FAKS: 011/3236-486

E-Mail: veritas@yubc.net

WEB: www.veritas.org.yu

PET GODINA POSLIJE

Četvrtog avgusta 1995. godine hrvatske oružane snage, uz odobrenje i podršku NATO (američki generali su obučili i naoružali hrvatsku vojsku uprkos embarga na uvoz oružja na područje bivše Jugoslavije), u sadejstvu sa snagama Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Armije BiH, izvršile su agresiju na Srpsku oblast Krajina (sjeverna Dalmacija, Lika, Kordun i Banija), u sastavu Republike Srpske Krajine.

Agresija je izvršena uprkos činjenicama da je ova oblast bila pod zaštitom UN-a (sektori Jug i Sjever) i da su delegacije RSK, dan prije u Ženevi na sastanku sa hrvatskom delegacijom, pred predstavnicima UN-a (Stoltenberg) i u Beogradu pred predstavnikom SAD (P.W.Galbraith), kao vodećom članicom NATO-a, prihvatile prijedlog međunarodne zajednice za miru reintegraciju u Hrvatsku i zauzvrat dobile čvrste garancije da napada neće biti. Tako su Hrvati i ovoga puta, kao i tri mjeseca ranije prilikom agresije na Zapadnu Slavoniju, za agresiju iskoristili pregovore i povjerenje krajiških Srba u međunarodnu zajednicu.

Protiv krajiških Srba (oko 220.000 žitelja sa oko 30.000 vojnika) krenulo je 200.000 vojnika iz Hrvatske i HVO-a. Ako se tome dodaju muslimanske i NATO snage (pred sam početak agresije avijacija NATO bombardovala je i onespobila radarske i raketne sisteme Srpske vojske Krajine), agresora je bilo više nego stanovnika u Krajini, a omjer vojnika bio je najmanje 7:1 u korist agresora.

I dok je cijela Krajina bila izložena dotad neviđenoj artiljerijskoj vatri (samo je na Knin, u roku od 24 sata, prema podacima UNCRO-a, bačeno preko 2.500 raznih granata), i dok su hrvatski vojnici ubijali i spaljivali sve što je srpsko, Vrhovni komandant hrvatske vojske i Predsjednik Hrvatske Franjo Tuđman, preko radija i TV-a, "u ime demo-

kratske vlasti Hrvatske" pozivao je Srbe "da ostanu kod svojih kuća i bez bojazni za svoj život i svoju imovinu, dočekaju hrvatsku vlast".

Za nekoliko dana neravnopravne borbe slomljen je otpor Srpske vojske Krajine. Narod zapadne Krajine, poučen "istorijskim iskustvom", kreće u dotad najveću srpsku "seobu" (preko 200.000 ljudi), na istok braći po vjeri i naciji.

Hrvatski vojnici (a za njima nisu zaostajali ni muslimanski) nad Srbima sa kojima su došli u kontakt, upotrebljavali su već toliko puta isprobane metode likvidacija (klanja, spaljivanja, metak u potiljak, bacanje u jame...) ali i neke nove metode (zamrzavanje i spaljivanje hemikalijama).

I kad je prestao svaki otpor SVK, agresor je ubijao ljude u izbjegličkim kolonama i do Une i preko Une duboko u teritoriju Republike Srpske. Na putevima kojima su se kretale krajiške izbjegličke kolone ostajali su leševi ubijenih artiljerijskim granatama, avionskim bombama, snajperskim hitcima, noževima...

Na evidenciji Veritasa nalaze se imena 1.806 poginulih i nestalih Srba iz ove akcije i poslije, od čega 1.033 civila, a među njima 451 žena i 11 djece. Oko 1.500 pripadnika SVK preživjelo je zarobljavanje, od kojih se 30 još nalazi u hrvatskim zatvorima, optuženih ili osuđenih za djela ratnog zločina. Oko 3.200 starih i nemoćnih, koji nisu htjeli ili nisu mogli napustiti ognjišta, na silu su internirani u logore za civile. Krajina je opustošena, opljačkana pa porušena i zapaljena. (Vojni posmatrači UN-a u oktobru 1995. godine, evidentirali su samo u sektoru Jug 22.000 porušenih objekata). Nisu bili pošteđeni ni crkveni, kulturni, istorijski srpski, kao ni antifašistički, spomenici. U oktobru 1995. godine prema popisu MKCK, u zapadnoj Krajini "vegetiralo" je 8.444 lica, uglavnom starih i nemoćnih, od

kojih oko 2 hiljade ne-Srba.

Iako je bilo očigledno da je hrvatska vlast preduzela ovu agresiju zbog optiranja teritorije bez srpske većine koja je na njemu živjela, Savjet bezbjednosti, osim "snažne osude hrvatske vojne ofanzive velikih razmjera" (R 1009/95), nije donio, ni ovoga puta, bilo kakve kaznene mjere protiv agresora.

Predsjednik RH Franjo Tuđman je mogao da, bez bojazni od bilo kakvih posljedica, već 06. avgusta na kninskoj tvrđavi, u pobjedničkom zanosu, uzvikuje da su "Srbi dobrovoljno napustili Krajinu" (samoprognali se!) i da u hrvatskom Saboru 15. januara 1996. godine konstatuje "uspješnim izvođenjem akcije Oluja za svagda je riješen glavni unutrašnji problem hrvatske države".

Apsurd je doveden do kraja tužbom Hrvatske upućenoj Međunarodnom sudu pravde u Hagu (ICJ) protiv SR Jugoslavije "za genocid nad Srbima iz Krajine jer je prije početka Oluje zapovjedila i prisilila srpsko pučanstvo koje živi na području Knina na evakuaciju, etnički čisteći to područje po drugi put".

Haški sud (ICTY) već petu godinu provodi intenzivnu istragu protiv hrvatskih generala za zločine počinjene nad Srbima u ovoj agresiji, poznatoj pod kodnim nazivom "Oluja". Iako je u avgustu 1998. godine bio sačinjen nacrt optužnice, ista do danas nije potpisana. Odgađanjem potpisivanja i objavljivanja optužnice, međunarodna zajednica je nagradila Tuđmana za učešće Hrvatske u agresiji NATO-a na SRJ, da bi po završetku rata u SRJ, SB i ICTY, zbog "nekooperativnosti Hrvatske sa ICTY-em", izveli još jedan manevr u cilju daljnjeg odgađanja potpisivanja optužnice. A kada su Tuđman i HDZ otišli sa političke scene Hrvatske, međunarodna zajednica daje šansu novoizabranoj vlasti u Hrvatskoj da pokaže kooperativnost, koja je deklaratorno i

iskazivala punu saradnju sa ICTY-em, a u praksi se ponašala kao i prethodna. I tako do današnjeg dana: Hrvatska i dalje ICTY-u ne dostavlja dokumente za "Oluju", ICTY još ne podiže optužnice protiv hrvatskih generala za zločine nad krajiškim Srbima, SB se još ne izjašnjava o uvođenju sankcija Hrvatskoj. I još jedan apsurd - umjesto očekivane kazne, Hrvatska je u junu ove godine nagrađena prijemom u partnerstvo za mir.

A gdje smo mi krajiški Srbi pet godina poslije?

I dalje smo prognanici, beskućnici, apatridi i iseljenici, opterećeni epitetima agresora i ratnih zločinaca (hrvatsko pravosuđe je optužilo i osudilo preko 2.000 Srba za djela ratnog zločina).

I dalje pitamo: kako možemo

biti agresori u državi u kojoj smo bili konstitutivan narod i kako možemo biti zločinci kada su nas preko 1% pobili, preko dvije trećine prognali i uništili nam svu privatnu imovinu i sve istorijske, kulturne i duhovne spomenike.

I dalje se želimo vratiti u svoj zavičaj, na svoja imanja i u svoje stanove. I dalje želimo sakupiti kosti pobijenih rođaka i sahraniti ih po našim pravoslavnim običajima. Ali želimo i da naš povratak bude dostojan čovjeka na pragu drugog milenijuma.

Na sva ta naša pitanja, zahtjeve i želje, svjetski moćnici su reagovali tako što ovu godinu proglašiše "godinom povratka Srba u Hrvatsku". Pri tom nikoga nije briga što povratnike čeka niz diskriminirajućih zakona koji im otežavaju ili onemogućavaju

povrat imovine, ostvarenje stečenih prava, pravo glasa, upotrebu pisma, ispoljavanje vjere, sahranjivanje mrtvih, odnosno suočavanje sa "srpskim grijehom", koji podrazumjeva svakojaka maltretiranja povratnika, uključujući i fizičke likvidacije.

To što se Srbi, pod takvim uslovima, ni ove godine neće vratiti, nije ni važno - šansa im je pružena pa ako se ne vrate, to je njihov dobrovoljni izbor (samopredjelili se!).

I pet godina poslije, krajiški Srbi su bliže nebu nego zavičaju.

U Beogradu, 03.08.2000.

Veritasovo saopštenje povodom godišnjice stradanja Srba u agresiji hrvatske vojske na srpsku Krajinu u avgustu 1995. godine

KRAJIŠNICI O KRAJINI

Srđan Radulović

SUDBINA KRAJINE

"... 'Sav zavičaj - grobovi zeleni! Mogu li ostati neobilježeni i zaboravljeni? Dok su se množile stranice rukopisa, ovo pitanje (mi) se neprekidno ponavljalo i sučeljavalo sa pričama i svjedočanstvima o iskustvima u sve-srpskom 'ujediniteljskom' egzodusu krajiških Srba.

Obeskućeni, obogaljeni, iznevjereni... Ostala su im samo sjećanja, koja se talože i glođu sumornu svakodnevicu izgnanstva 'međ' svojim'. Umni duhovnici poručuju da se oprostiti može, ali zaboraviti ne smije. Nadam se da su i redovi ove hronike doprinos nezaboravu, a posvećujem ih onima koji su vođeni čestitim i iskrenim namjerama ostali u 'grobovima zelenim'..."

Autor je bio dopisnik i komentator iz Knina dnevnih i nedjeljnih listova: "Slobodna Dalmacija", "Borba", "Nin"... Knjigu "Sudbina Krajine" objavio je 1996. godine.

Milan Četnik

DOPISNICE IZ KNINA

"... Niko nikad neće uspeti da učini bilans kraha Krajine. Ni statistički ni metafizički. Ostao je polumilenijumski zavičaj, nemanjički manastiri, najčistije reke i najzdraviji vetrovi. Stigli su traktori i beskućnici. Dinarska podvrsta srpskog etnosa počće da odumire. Svi će Srbi biti lale iz

Povodom pete godišnjice stradanja Srba u agresiji hrvatske vojske na srpsku Krajinu u avgustu 1995. godine, 04. avgusta 2000. godine sa početkom u 11 sati, održaće se

PARASTOS

svim poginulim Krajišnicima u ratu 1990 - 1995. godine

u hramovima Sv. Marka u Beogradu i Sv. Trojice u Banja Luci.

baštice male! Krug se zatvara. Generala ima, Krajine nema!..."

Autor je od ljeta 1989. do ljeta 1995. godine bio stalni dopisnik beogradske "Politike" iz Knina. Knjigu "Dopisnice iz Knina" objavio je 1997. godine.

Petar B. Popović

SPOMENARI PODINARSKIM HAZARIMA

"...Prije samo nekoliko mjeseci, čvrsto sam, i naivno (kao većina Srba), vjerovao da Krajina nikad više neće biti Hrvatska. Sada sam posve siguran da više nikad i ništa neće biti isto. I da ćemo zauvijek ostati ljudi bez

Zavičaja. Niko nikada neće moći vjerodostojno ispričati nesreću koja će boljeti do Kraja. Izgubićemo, usput, navike i običaje i, vremenom, nestaću svi tragovi našeg vjekovnog postojanja. Ostaćemo još samo u knjigama i spominjaće nas samo u aoristu.

Inovacija demokratije u satiranju ljudskih duša.

A što kad izgubi se duša?..."

Autor je bio dopisnik mnogih medija iz Knina i glavni i odgovorni urednik Srpskog radio Knina i udruženih radio stanica RSK. Knjigu "Spomenari podinarskim hazarima" objavio je 1998. godine.

POGINULI I NESTALI

Prema VERITAS-ovim podacima u akciji "Oluja" i postolujei ukupno poginulih i nestalih je 1.806, a na spisku nestalih je 1.716, što daje razliku od 90 lica, koliko su ih porodice i sahranile (bilo da su mrtve prenijeli do Republike Srpske ili SRJ, bilo da su ekshumirani i preneseni u porodične grobnice u Krajini).

U izvještaju hrvatske Vlade, upućenom Savjetu bezbjednosti

nim poginulim nalazi pet živih lica (što znači da su pod njihovim imenima pokopana druga lica). Ovolik broj pogrešnih identifikacija dovodi u sumnju kompletnu identifikaciju poginulih u akciji "Oluja" od strane hrvatskih službenih organa.

S druge strane VERITAS je iz drugih izvora (međunarodne organizacije, nevladine organizacije koje djeluju u RH i pojedini-

uništen namjerno (spaljivanjem i sl.) ili nenamjerno (izgorjeli zajedno sa kućama i gospodarskim zgradama), a jedan broj je skriven i to namjerno (ubačeni u jame, bunare i sl.) ili nenamjerno (ostali na nepristupačnim ili manje pristupačnim mjestima tamo gdje su i stradali). Postoji mogućnost da se kad tad pronađu tijela iz kategorije skrivenih, dok, nažalost, oni iz kategorije uništenih neće se nikada pronaći.

Pregled poginulih i nestalih po regionima, vremenu, statusu i spolu

REGION	GODINA POGIJE - NESTANKA					STATUS				SPOL		UKUPNO
	'95	'96	'97	'98	'99	Nepoznat	Civil	Milicioner	Vojnik	M	2	
Banija	466	3	2	1	0	31	248	5	188	356	116	472
Kordun	148	8	1	0	0	10	85	0	89	115	40	155
Lika	478	10	7	2	3	15	269	1	213	382	116	498
Sj. Dalmacija	608	6	1	1	1	27	383	5	182	455	162	617
Hrvatska *	8	5	0	1	0	0	12	0	2	13	1	14
BiH **	62	1	0	0	0	3	31	0	29	43	20	63
UKUPNO	1755	31	11	5	4	84	1033	11	678	1355	451	1806

* Obuhvaća područje izvan ratnih dejstava.

** Poginuli i nestali u sukobima sa HV i HVO u graničnom pojasu ili u aviogranatiranju izbjegličkih kolona u RS

UN i svim diplomatskokonzularnim predstavništvima akreditovanim u RH, od 08. februara 1996. godine, navodi se da je u akciji "Oluja" smrtno stradalo 911 neprijatelja (to su Srbi), od čega su 462 civila, 404 vojnika i 45 neodređenog statusa. U tom izvještaju se hrvatska Vlada pravda zbog velikog učešća civila među smrtno stradalima, optužujući za njihovo stradanje srpske paravojne jedinice koje su civile koristili kao živi štit.

U drugom službenom dokumentu Komisije Vlade RH za zatočene i nestale, koji je srpskoj strani predat u martu 1996. godine pod nazivom "Osobe poginule u vojno redarstvenoj akciji 'Oluja' s mjestom pokopa posmrtnih ostataka" navedeno je 788 grobnih mjesta, od čega su identifikovana 163 lica, a ostali su označeni kao NN (nepoznat).

Analizom navedenog spiska Komisije RH, Veritas je ustanovio da se među identifikova-

naca) prikupio podatke za 1.094 registrovanih grobnih mjesta iz akcije "Oluja" od čega su 1.050 u Krajini i RH, 38 u RS (identifikovano 29) i 6 u SRJ (identifikovano 6).

Protokoli

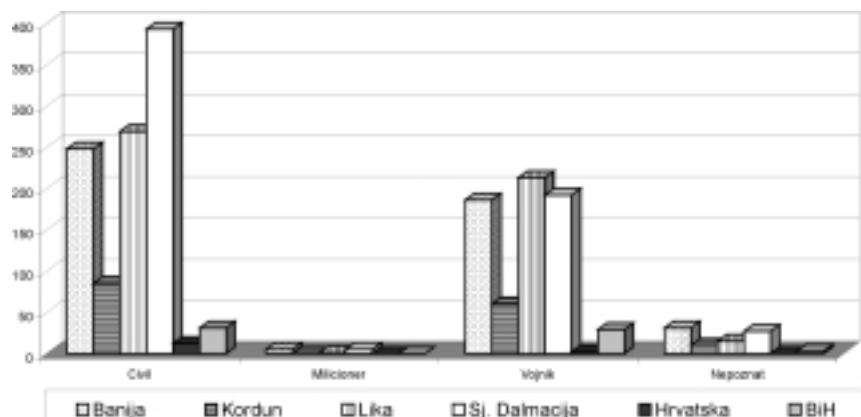
Dosada je Komisija Vlade RH za zatočene i nestale dostavila srpskoj strani 580 protokola za poginule u "Oluji".

Potpuni protokoli sadrže: fotografiju, otisak prsta ili prstiju, podatke o identitetu, statusu, spolu, mjestu i vremenu pronalaska, opis obuće, odjeće i ličnih stvari, te mjestu ukopa leša.

U nekim (nepotpunim) protokolima nedostaju fotografije (35), otisci prstiju (523), rjetki su oni u kojima se nalaze opisi ličnih stvari, a opisi odjeće i obuće su vrlo oskudni.

Na osnovu ovih protokola porodice nestalih lica vrše prepoznavanje u prostorijama VERITAS-a. Do sada je identifikova-

Poginuli i nestali po statusu

VERITAS je prikupio i velik broj informacija o neregistrovanim mjestima ukopa poginulih u Oluji, koje tek treba provjeriti na licu mjesta.

Po VERITAS-ovim podacima jedan broj tijela poginulih je

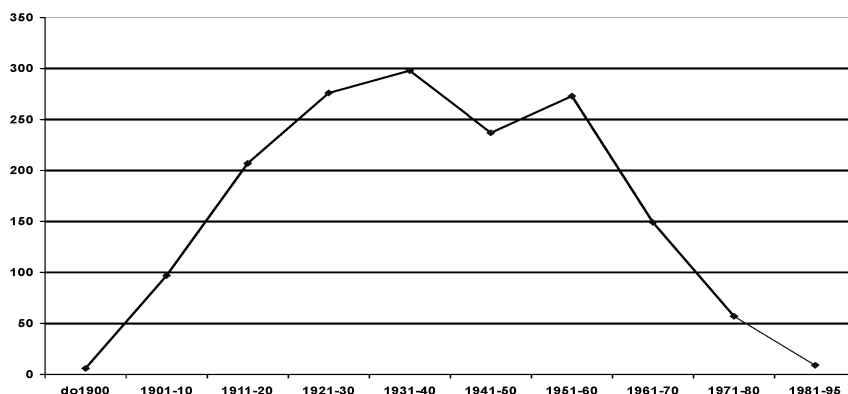
vano 68 lica od članova najuže porodice, dok se 95 vodi kao pretpostavljena identifikacija (lice je prepoznato od komšija, saboraca ili daljnje rodbine). Ovolik broj identifikovanih na osnovu protokola smatra se re-

POGINULI I NESTALI

lativno uspješnim. No, s druge strane mali broj potpunih identifikacija istovremeno ukazuje na manjkavosti protokola (samo jedna fotografija ili je uopšte ne-

čju prethodne Jugoslavije mora preuzeti pokroviteljstvo (u tehničkom i finansijskom pogledu) nad rješavanjem sudbina nestalih lica počev od identifikacije,

Poginuli i nestali po godinama rođenja

ma, otisci prstiju se nalaze u manjem broju protokola, šturi i generalni opisi odjeće, obuće i ličnih stvari) i na stanje leševa u vrijeme pronalaska istih (velik broj izgorjelih, poluizgorjelih, raspadnutih, poluraspadnutih, rastrganih, unakaženih i sl.).

Treba naglasiti da identifikacije na osnovu protokola nisu konačne. One su samo put da porodica dođe do tijela i da se na tijelu, nakon ekshumacije,

preko ekshumacije, do prenosa posmrtnih ostataka po želji porodice.

Nestali po kriteriju "registrovani leševi"

Kada bi se svi registrovani leševi (1094) identifikovali, na VERITAS-ovom spisku nestalih ostalo bi 712 lica. Od 1.094 registrovanih leševa, VERITAS je prikupio podatke o preliminarnim identifikacijama za 438 lica (163 prema podacima Komisije Vlade

Registrovana mjesta ukopa

Red. broj	REGION	PO VERITASU	PO KOMISIJI VLADE RH	RAZLIKA
1.	Banija	414	240	174
2.	Kordun	44	29	15
3.	Lika	245	221	24
4.	Sj. Dalmacija	347	298	49
5.	Republika Srpska	38	-	38
6.	SR Jugoslavija	6	-	6
U k u p n o		1094	788	306

izvrši konačna identifikacija. Konačni cilj ovakvih identifikacija je u omogućavanju porodicama da preuzmu posmrtnu ostatke svojih članova i da ih prenesu i sahrane u mjestima po vlastitoj želji. Put do tog cilja nije jednostavan, a ni jeftin.

VERITAS smatra, i u tom pravcu poduzima određene aktivnosti, da Međunarodna komisija za nestala lica na podru-

RH za zatočene i nestale, 163 na osnovu protokola i 112 na osnovu drugih izvora).

Kada bi se omogućilo porodicama da preuzmu leševe na koje se odnose preliminarne identifikacije i da izvrše konačnu identifikaciju, i ako bi ista bila uspješna, na VERITAS-ovoj listi nestalih, ostalo bi još uvijek 1.368 lica.

VERITAS

I ONI SU BRINULI O KRAJIŠNICIMA

UJEDINJENE NACIJE
SAVJET BEZBJEDNOSTI
10.08.1995.

REZOLUCIJA 1009.

"... Duboko žaleći zbog prekida razgovora koji su započeti u Ženevi 3. avgusta 1995,...

...Snažno osuđujući vojnu ofanzivu velikih razmera koju je započela Vlada Republike Hrvatske 4. avgusta 1995. zbog čega je došlo do eskalacije sukoba što je neprihvatljivo, uz rizik daljih napada bilo koje strane, osuđujući granatiranje civilnih ciljeva, ...

...1. Zahteva od Vlade Republike Hrvatske da odmah prekine sve vojne akcije, te da se u potpunosti pridržava svih rezolucija Saveta, uključujući Rezoluciju 994 (1995);

2. Nadalje zahteva od Vlade Republike Hrvatske da, u skladu sa međunarodno priznatim standardima i Sporazumom od 6. avgusta 1995. između Republike Hrvatske i Mirovnih snaga Ujedinjenih nacija, (a) u potpunosti poštuje prava lokalnog srpskog stanovništva, uključujući i njihova prava da ostanu, odu ili se vrate u bezbednosti, (b) omogući pristup međunarodnim humanitarnim organizacijama tom stanovništvu, i (c) stvori uslove za povratak lica koja su napustila svoje domove ..."

"Tanjug", 22.03.1999.

GALBRAJT: SAD UNAPRED ZNALE ZA 'OLUJU'

"Zagreb - Zagrebački 'Jutarnji list' je danas objavio izjavu američkog ambasadora u Hrvatskoj iz vremena operacije 'Oluja' Pitera Galbrajta da je američka administracija unapred znala da će biti preduzeta ta vojna akcija.

Galbrajt je zagrebačkom dnevniku rekao da je desetak dana pre operacije, avgusta 1995. godine, upozorio hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana da civilni ne smeju da stradaju."

ZAROBLJENICI I RATNI ZLOČINCI

Protiče i peta godina od velikog pogroma i progona Srba iz Krajine, a hrvatsko pravosuđe nesmanjenim tempom i dalje "promoviše" ratne zločince među Krajišnicima.

Samo u zadnja dva mjeseca županijski sudovi u Vukovaru, Gospiću, Sisku i Splitu nepravosnažno su osudili 18 Srba na ukupnu kaznu od 247,6 godina, što u prosjeku iznosi preko tri naest i po godina po glavi.

Županijskim sudovima nedavno se pridružio i Vrhovni sud Hrvatske, koji je, kao drugostepeni, nakon dvije godine čekanja i održanog glavnog pretresa, u slučaju grupe Štikovo preinačio prvostepenu presudu na način da je optuženima neznatno smanjio dugugodišnje kazne zatvora (petorici iz ove grupe izrekao je ukupno 56 godina zatvora) i tako zapravo poslao jasnu poruku nižim sudovima da nastave sa dosadašnjom praksom.

Sve u svemu, trenutno se u hrvatskim zatvorima nalazi 75 Srba osuđenih ili optuženih za ratne zločine (64), odnosno klasični kriminal u vezi sa ratnim dešavanjima (11), a broj optuženih ili osuđenih u odsutnosti već je uveliko premašio brojku od 2000.

Prema Srbima koji se nalaze u hrvatskim zatvorima hrvatsko pravosuđe drastično krši svoje pozitivne propise, najčešće po pitanju trajanja žalbenog postupka (umjesto propisana 3 mjeseca traje dvije i više godine) i pritvora (umjesto maksimalnog trajanja od 2,5 godine do pravosnažnosti presude, u 20-tak slučajeva, traje pet i više godina).

Predsjednik RH Mesić, iako je i sam u javnim nastupima izjavljivao da je većina Srba u hrvatskim zatvorima nevina, još nijednog nije pomilovao, kao što ni Komisija za uslovni otpust pri Ministarstvu pravosuđa RH nijedan zahtjev, uprkos obećanjima koja su ministar Ivanišević i nje-

govni pomoćnici dali zatvorenici-ma dok su štrajkovali glađu, nije pozitivno riješila.

Istina, hrvatski sudovi ponekog Srbina i oslobode kao što je 7. jula Županijski sud u Osijeku oslobodio petoricu Šodolovčana, ali ne treba zaboraviti da su ih, mimo preuzetih obaveza prema međunarodnoj zajednici, neosnovano i držali u pritvoru više od pola godine.

S druge strane hrvatsko pravosuđe je do sada optužilo samo jednog Hrvata za djelo ratnog zločina (riječ je o Mihajlu Hrastovu, optuženom za pokolj 13 rezervista bivše JNA na Koranskom mostu u septembru '91 godine), koji je već jednom oslobođen za ovo djelo i koji ni jednog dana nije proveo u pritvoru iako je pritvor obavezan za ovo djelo.

Sve se ovo dešava u godini proglašenoj godinom povratka prognanih Srba u Hrvatsku i u vrijeme dok traju identifikacije nedavno ekshumiranih, iz septičke jame, posmrtnih ostataka Srba pobijenih u Medačkom džepu u septembru '93 godine i u vrijeme kada Haški sud (ICTY) konačno najavljuje podizanje prvih optužnica protiv grupe hrvatskih generala odgovornih za zločine nad Srbima u "Medačkom džepu" i "Oluji".

Sa svim ovim procesima upoznati su svi relevantni faktori međunarodne zajednice, ali niko ništa konkretno ne poduzima da se očita nepravda prema Srbima iz Krajine bar malo ispravi.

Ako se nastavi ovakva praksa i ako međunarodna zajednica sve to i dalje bude ćutke odobravalala, moglo bi se desiti da u godini povratka hrvatsko pravosuđe više Srba iz Krajine osudi za ratni zločin nego što će ih se vratiti u Hrvatsku.

U Beogradu, 12.07.2000.

VERITAS-ovo saopštenje upućeno domaćim i stranim medijima

"Slobodna Dalmacija", 28.07.2000.

ČETNICIMA ZATVOR ZA RATNE ZLOČINE

"SPLIT - Vrhovni sud Republike Hrvatske potvrdio je presudu Županijskog suda u Splitu kojom je 39 osoba srpske nacionalnosti, optuženih za ratne zločine u cetinskom kraju, još prije tri godine, 27. svibnja 1997., osuđeno na ukupno 523 godine zatvora.

Pripadnici srpskih paravojnih postrojba, od kojih je 27-orici suđeno u odsutnosti, proglašeni su na Županijskom sudu krivima za djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava te za ratni zločin protiv civilnog stanovništva, ranjenika i zarobljenika. Na dušu im je stavljena smrt više od 30 civila u sinjskom kraju, protjerivanje civilnog stanovništva te ubojstva osam hrvatskih policajaca Ivica Grubača, Bogoslava Lukića, Kažimira Abramovića, Jakova Topića, Zorana Bočine, Ivana Babića, Ante Jukića i Nenada Mastelića. Osim toga, osuđeni su i zbog rušenja brane Peruča, miniranja mostova, cesta i električnih stupova te organiziranja barikada.

Sukladno takvoj optužbi, optuženima su izrečene kazne u rasponu od pet do dvadeset godina. Odlučujući po žalbama osuđenika i državnog odvjetnika, Vrhovni je sud presudio kako su svi prigovori na presudu neutemeljeni te ju je u cijelosti potvrdio. Prije svega, potvrđen je stav sutkinje po kojemu se u ovom slučaju, po svim navodima optužnice, radi zaista o ratnom zločinu, a ne o oružanoj pobuni, što je bio i glavni motiv obrane tijekom suđenja.

Okrivljenici koji su na izdržavanju zatvorskih kazni su **Željko Dragić, Jovan Bilić, Petar Bjelobrk, Slobodan Despinić, Petar Kovačić, Marko Rnić, Rade Marčetić, Dušan Borković, Miroslav Vinčić, Petar Peović i Srećko Dragić i Miljenko Bodrožić**, a ostalima je suđeno u odsutnosti."

IZVJEŠTAJI

“HUMANITARNI KRIZNI ŠTAB”,
Zagreb, septembar 1995.

HRONOLOGIJA POVREDA LJUDSKIH PRAVA U SEKTORU SJEVER (05.08. - 10.09.1995.)

“... 2) 05.08. su od nekoliko izvora primljeni izvještaji o granatiranju raseljenih lica na putu između Gline i Dvora.

UNCivPol je radio-vezom razgovarao sa jednim licem srpske nacionalnosti u izbjegličkoj koloni između Gline i Dvora. Ovaj izvor je prijavio da je u roku od tri minuta u 17.20 sati bačeno šest granata. Izvor je ustanovio da su četiri lica ubijena, a deset ranjeno. Izvor informacija je HRAT.

4) 07.08. u Dvoru su naoružani ljudi u uniformi ubili devet civila invalida. Izvor informacija je DanBat.

18) 17.08. iz Ukrajinskog posmatračkog punkta je primljen je provjereni izvještaj da je streljan jedan vojnik RSK, poliven benzinom i zapaljen. Izvor informacija je HRAT.

33) 29.08. su u Radašnici nađena dva leša pri čemu je jednom bila odsječena glava. Izvor informacija je SN UNMO.

55) 04.09. u Plaškom su u zamrzivaču nađena dva leša, jedan u uniformi, a drugi u civilu. Izvor informacija je SN UNMO.

69) 10.09. u mjestu Svinjica nađeno je tijelo muškarca Srbi na sa prostrelnim ranama na glavi i na kičmi. Hrvatska policija nije dozvolila timu da uđe u kuću i prisustvuje ispitivanju. Izvor informacija je UNCivPol..”

“**POSMATRAČKA MISIJA
EVROPSKE ZAJEDNICE - ECMM**”
23.08.1995.

SPECIJALNI IZVJEŠTAJ

“... u periodu od 07. do 22. avgusta tri tima PM EZ posma-

trala su sistematsko uništavanje, uglavnom spaljivanje imovine na području bivše RSK. Gruba procjena je da je između 60 i 80% imovine u bivšem Sektoru jug potpuno ili djelomično uništeno. Paljevine su sprovedene vrlo velikim intenzitetom od strane uniformisanih vojnika RH po naređenju komande unutar područja koja su striktno kontrolisana od strane hrvatske vojske i civilne policije...

ZAKLJUČAK: Etničko čišćenje je riječ često korištena u sukobu. Pojavljuje se u mnogo različitih varijanti, a odgovorni su mnogi. Ono što je primjećeno od posmatrača EZ-a u posljednje dvije nedjelje nakon operacije Oluja najbolje se može opisati kao čišćenje i efikasno sprečavanje povratka Srba koji su uglavnom živjeli kao poljoprivrednici na tom području...”

**UJEDINJENE NACIJE
GENERALNA SKUPŠTINA
PEDESETA SJEDNICA,
03.11.1995.**

STANJE LJUDSKIH PRAVA U PRETHODNOJ JUGOSLAVIJI - HRVATSKA

Ubijanje civila

“... 24. Osoblje na terenu Centra za ljudska prava je primilo brojne izvještaje o ubijanjima, bez vojne potrebe, koja su se dešavala u bivšem sektoru jug i sjever kako za vrijeme, tako i nakon završetka vojne operacije, kada je HV preuzela kontrolu u regionu. Predstavnici UN-a su otkrili preko 120 tijela, a izvještaji o ubijanjima su bili posebno brojni na području Knina. Prema dobijenim informacijama uobičajeni način ubistva je bio ispaljivanje metka u potiljak...”

Franjo Tuđman
Zagreb, 15.01.1996.

II. DOMOVINSKI RAT, OSLOBAĐANJE OKUPI- RANIH PODRUČJA I ORUŽANE SNAGE

“... pošto su me, predstojnik moga Ureda **Hrvoje Šarinić** i savjetnik **Ivić Pašalić**, izvijestili da na pregovorima, koji su nakon Beograda vođeni i u Ženevi, pobunjeni Srbi ne prihvataju naše uvjete, donio sam odluku da oružane snage obave oslobađanje okupiranoga teritorija Banije, Korduna, Like i Dalmacije s Kninom. Operacija Oluja počela je 4. kolovoza (u 05.00 sati) i završila potpunim porazom pobunjenika 7. kolovoza (u 18.00 sati), nakon svega 84 sati. Hrvatski se barjak zavijorio na kninskoj tvrđavi 5. kolovoza, a već 6. kolovoza, kao državni poglavar posjetio sam Knin, nekadašnji prijestolni grad hrvatskog kralja Zvonimira, koji su jugokomunistička armija i srpski ekstremisti pretvorili u glavni grad tzv. Srpske Republike Krajine. Na taj se način zorno očitovala činjenica, da je za svagda riješen glavni unutarnji problem hrvatske države.

Tim, dotada najvećim, potvratom hrvatskih oružanih snaga, operacijom Oluja, oslobođeno je 7.940 ckm okupiranog teritorija (14% kopnenog ili 8,8% cijelog hrvatskog teritorija). U to vrijeme imali smo pod oružjem oko 200.000 ljudi, a izravno je u operaciji sudjelovalo 138.500 pripadnika HV, MUP-a i HVO (116.900 pripadnika Hrvatske vojske, 14.500 pripadnika redarstvenih snaga i 7.400 pripadnika HVO) sljedećih postrojbi: 1., 2., 4., 7. i 9. gardijska brigada, 81. gardijska bojna, 1. hrvatski gardijski

IZVJEŠTAJI

zdrug, 28. pričuvnih brigada i 18 domobranskih pukovnija iz svih 6 zbornih područja i sastavi Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Njima su, na bojišnici dužoj 630 kilometara, bile suprotstavljene jake srpske snage, koje su činili: 7. kninski, 39. banijski, 21. kordunaški, 15. lički korpus, te korpus specijalnih snaga, ukupne jačine 31.000 vojnika. Srpske snage imale su oko 300 tenkova, 425 topova i minobacača, 170 oklopnih transporterata i 230 protuzračnih oruđa.

O žestini borbi i otpora govori podatak da su naše žrtve iznosile 228 poginulih, 15 nestalih i 1.205 ranjenih boraca. Iz oslobođenog područja otišlo je u svemu oko 90.000 srpskog stanovništva, usprkos pozivima - mojim i hrvatske Vlade - da se svima, osim ratnim zločincima, jamče sva građanska i manjinska prava ...”

VLADA HRVATSKE,
Zagreb, februar 1996.

IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU REZOLUCIJE SAVJETA BEZBJEDNOSTI 1019/(1995.)

“... u vojnim akcijama za vrijeme operacije Oluja suprotna strana je imala slijedeće gubitke: 404 poginula vojnika koja pripadaju paravojnim jedinicama, 462 poginula civila, 45 osoba čiji status vojni ili civilni, ne može biti određen. Ukupno 911 osoba je ubijeno. Ova brojka uključuje relativno visoko učešće civila jer su se neprijateljske vojne jedinice, suprotno odredbama međunarodnog prava izmiješale sa civilnom populacijom, koristeći ih kao ljudski štit ...”

“**Rojters**”, 02.08.1996.

HRVATSKA ZALUPILA VRATA POVRATKU SRBA

“Beograd - dvije međunarodne organizacije za ljudska prava u petak su optužile Hrvatsku za etničko čišćenje u bivšim srpskim enklavama u Krajini koje su preuzete gotovo pre godinu dana. Vlada u Zagrebu je dozvolila pljačkanja, paljenja i ubijanja koja se nastavljaju (protiv Srba) sve u cilju stvaranja etnički čiste Hrvatske”, rekao je posmatrač za ljudska prava u izvještaju.

Međunarodni komitet Crvenog krsta (MKCK) tvrdi da je režim 'lakog terora' dozvoljen nad nekolicinom preostalih srpskih civila koji su ostali nakon što su hrvatske snage preuzele područje 04. avgusta prošle godine...

‘Samo oko 10.000 Srba od približno četvrt miliona ostalo je u Krajini uglavnom jer su bili stari ili onemogućeni da bježe sa ostalima’ kaže se u izvještaju MKCK.

Oko 3.500 Srba koji su ostali je toliko osiromašeno da je moguće da neće preživjeti nadolazeću zimu, upozorio je izvještač.

Većina ih nema struju, telefonske linije, javnog prevoza, redovne zdravstvene njege, financijske izvore, čak nemaju ni dovoljno hrane ni odgovarajuće lične dokumente.

Rasuti po cijeloj depopulizovanoj regiji Srbi žive u raštrkanim planinskim farmama i selima bez kolektivne zaštite porodice ili komšija - lak pljen hrvatskim nacionalistima, pljačkašima (koljačima, ubicama).

‘Obim i sastav zlostavljanja upućuje da je hrvatska vlada svijesna pljačkanja, paljenja i ubijanja i dozvoljava da se takvo stanje nastavi’, izjavio je posmatrač za ljudska prava...

KOMISIJA ZA LJUDSKA PRAVA UN
53 SJEDNICA E/CN.4/1997/9
22. oktobar 1997.

SITUACIJA U VEZI KRŠENJA LJUDSKIH PRAVA NA PODRUČJU PRETHODNE JUGOSLAVIJE - HRVATSKA 1997.

“... Specijalni izvjestilac je takođe zabrinuta zbog izvještaja o vandalizmu uperenom na srpska kulturna i historijska mjesta. Npr.; 23. avgusta 1996. Srpska pravoslavna crkva u Karinu (bivši sektor jug) je uništena podmetnutim eksplozivom, i peti septembra, aktivirana je bomba od strane nepoznatog počinioca ispred srpske pravoslavne crkve u Dubrovniku. 17. septembra spomenik iz Drugog svjetskog rata u Kninu uništen je jakim eksplozijom...”

“**Amnesty international**”
avgust 1998. godine

HRVATSKA - NEKAŽNJAVANJE ZA UBOJSTVA NAKON "OLUJE"

"Stotine ubojstava, uključujući i pomno dokumentirana izvansudska smaknuća koja su počinili vojnici Hrvatske vojske ili policajci, hrvatske vlasti nisu primjereno istražile niti su poduzele odgovarajuće korake kako bi se odgovorne privelo pred lice pravde, ni tri godine nakon što su ova kršenja ljudskih prava počinjena - u vrijeme i nakon ofanziva hrvatskih snaga sigurnosti 1995. godine, tijekom operacije 'Bljesak' i operacije 'Oluja' koje su dovele područje Krajine pod nadzor hrvatske vlade. U to vrijeme, značajan je publicitet dat ovim i drugim kršenjima ljudskih prava uključujući 'nestanke', mučenja i silovanja, ogroman program

IZVJEŠTAJI

sustavnog uništavanja kuća, pokušaje nasilnog protjerivanja i zlostavljanja. Međutim, usprkos traženjima međunarodne zajednice da hrvatske vlasti pokrenu akciju, zločini ostaju nepriznati i neistraženi, a počiniitelji nekažnjeni...

...Prvenstvo bi trebalo imati dostojanstvo žrtava i njihovih obitelji. Za rođake onih o čijoj se sudbini ništa ne zna kao i za 'nestale', dostojanstvo znači grob na kojem mogu oplakivati svoje mrtve. Za obitelji žrtava sahranjenih u 'vrtnim grobovima', to znači prikladno obilježeni grob gdje će i potomci moći odati počast mrtvima. Za obitelji onih čiji su ostaci sahranjeni na gradskim grobljima u gustim redovima s drvenim križevima to znači pokop u obiteljskim grobnicama s prikladnim nadgrobim spomenikom.

Kršenja ljudskih prava počinjena za vrijeme i poslije operacija 'Bljesak' i 'Oluja' skoro pa su zaboravljena. Ako se ne poduzme akcija, velika većina počinitelja možda se nikada neće morati suočiti sa zlodjelima koja su počinili, a žrtve možda nikada neće pribaviti pravdu za počinjena djela, a postoji opasnost da činjenice budu zauvijek izgubljene za povijest. Postoji ozbiljna opasnost da će hrvatske vlasti drugima pokazati da ako se do kraja izdrže napadi i kritike, međunarodna zajednica će vremenom izgubiti interes i početi se baviti drugim pitanjima... "

"HRVATSKI HELSINŠKI ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA", 08.04.1999.

IZVJEŠTAJ - VOJNA OPERACIJA "OLUJA" I POSLIJE (1)

"...Protiv dijela tzv. Republike Srpske Krajine (RSK), koju su činili UN sektori Jug i Sjever, Hrvatska je vojska, 4.08.1995.

godine poduzela operaciju opsežnih razmjera pod nazivom 'Oluja'. Akcija toga dana započinje ujutro u 5,00 sati, granatiranjem svih važnijih točaka srpske obrane, posebno samog centra 'Krajine', grada Knina, a trajat će 84 sata, odnosno - službeno do 18,00 sati 7.08.1995. godine, kad je objavljen njezin završetak. U toj vojnoj operaciji angažirano je do 200.000 djelatnih i pričuvnih vojnika, dobro pripremljenih i naoružanih s moćnom artiljerijskom i oklopnom tehnikom, postrojbe specijalne policije i borbena avijacija. Sudjelovala su zborna područja Bjelovar, Zagreb, Karlovac, Gospić i Split. U samom izvođenju, pomogla je i avijacija NATO-a, bombardiranjem srpskih radarskih susatava na ličkoj Plješevici, 3. kolovoza 1995. godine, te navodno raketnih sustava u blizini Knina, zbog sigurnosti snaga UN-a. Hrvatske 4. i 7. gardijska brigada i 126. domobranska pukovnija područje 'Krajine' napale su s teritorija susjedne države, Bosne i Hercegovine, u južnom dijelu, dok je iz pravca Bihaća dijelove hrvatskog teritorija oko Donjeg Lapca, Plitvica i Dvora na Uni, oslobodio 5. korpus Armije BiH.

Koordinatori operacije 'Oluja' u Glavnom stožeru hrvatske oružane sile, bili su general-bojnik **Vinko Vrbanac** i **Pavao Miljavac**. Izvođenjem operacija u UN sektoru Sjever zapovjedao je general pukovnik **Petar Stipetić**, a u UN sektoru Jug general pukovnik **Ante Gotovina**. General - pukovnik **Mladen Markač**, osobno je vodio operacije specijalne policije u zoni Donjeg Lapca (UN sektor Jug). Zapovjednici operativnih pravaca u UN sektoru Sjever bili su: general - bojnik **Ivan Basarac**, **Luka Džanko** i

Marijan Mareković, a u UN sektoru Jug, general bojnik **Mirko Norac** i stožerni brigadiri **Damir Krstičević** i **Ivan Korade**. Voni zapovjednik Knina, bio je general - pukovnik **Ivan Čermak** ..."

"HRVATSKI HELSINŠKI ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA", 21.07.2000.

IZVJEŠTAJ - VOJNA OPERACIJA "OLUJA" I POSLIJE (2)

"ZAGREB - Na području bivšeg UN-ova sektora Sjever tokom i nakon vojno-redarstvene akcije 'Oluja' poginulo je ili nestalo 267 hrvatskih građana. Najveći je broj žrtava zabilježen u opštinama Glina, Gvozd (Vrginmost), Dvor, Vojnić i Slunj, dok ih nešto manje ima na područjima Karlovca, Petrinje, Duge Rese, Hrvatske Kostajnice, Plaškog i Sunje. Građani su najčešće stradavali u svojim kućama i u izbegličkoj koloni prilikom povlačenja, a za razliku od bivšeg UN-ova sektora Jug, na ovom je području zabilježeno manje slučajeva uništavanja objekata. Ovo su osnovni naglasci na kojima je zasnovan drugi dio izvještaja **Hrvatskog helsinškog odbora** o vojnoj operaciji 'Oluja' kojega su u četvrtak predstavili predsjednik HHO-a **Izet Aganović**, član Izvršnog odbora prof. dr. **Žarko Puhovski** i terenski aktivisti HHO-a...

Zadatak Odbora nije da pronađe konkretne počinioc ubistava, jer to trebaju učiniti državne institucije, no neosporivo je da će sve dok se adekvatno ne procesuiraju oni ostatci hrvatski zločini - ustvrdio je Puhovski, upozoravajući da do danas nijedan Hrvat nije suđen za ratni zločin."

OGLEDI - POLEMIKE

"Polemos", jul-decembar 1998.

OPERACIJA OLUJA

"Napadna operacija Oluja počela je 04.08.1995. godine rano ujutro (5.00 sati) općim napadom na 630 kilometara bojišnice u sjevernoj Dalmaciji, Lici, na Kordunu te na Banovini. Napad je počeo s udarima HRZ na neprijateljeve centre veze i zapovjedna mjesta (Čelavac, Petrova gora, Banski Grabovac i Bunić).

Istovremeno, hrvatske su snage otvorile snažnu topničku i raketnu paljbu po neprijateljevu prednjem kraju i po dubini njegova rasporeda, nanoseći gubitke, izazivajući pometnju te ispitujući reakcije SVK koje su na velikom dijelu bojišnice izostale.

Prvoga dana je neprijateljeva obrana na prednjem kraju probijena na četrdesetak mjesta, te su hrvatske snage uspjele ovladati zonom razdvajanja i ponegdje prodrijeti u dubinu od nekoliko kilometara.

Drugoga i narednih dana otpočeli su dublji prodori pješastvom i tehnikom na tridesetak smjerova te su glavni ciljevi dostignuti već trećega i četvrtoga dana.

Pred svitanje prvoga dana operacije, zrakoplovstvo NATO napalo je radarska postrojenja SVK kod Udbine i Knina. Četiri zrakoplova RM SAD, osvijetljena radarskim snopom, uzvratila su raketama HARM i uništila postrojenja. Ovaj događaj mogao je kod Srba izazvati dojam da je u pitanju kombinirana HATO - HV operacija.

Sa svojih položaja kod Grahova HV je 4. kolovoza snažno tukla Knin i ispalila oko 2.000 projektila u nekoliko sati, a već sutradan 4. i 7. gardijska (profesionalna) brigada, utrkujući se međusobno, ušle su u napušteni grad.

Pomoćni smjer napada u ovom sektoru išao je iz Sinja: prema Vrlici i Drnišu probijale su

se jedna pješaka brigada i jedna domobranska pukovnija; potonja je kod Drniša naišla na poteškoće zbog kratkotrajnijeg otpora neprijatelja. Jedna domobranska pukovnija izvršila je u tom sektoru obuhvat s Dinare prema Kijevu. Postrojbe specijalne policije iskoristile su još 1993. godine zauzete položaje na Velebitu i brzo su nadirale prema Gračacu, zauzele ga i zaustavile se da propuste neprijatelja koji se iz Kninske krajine, šibenskog zaleđa i iz Ravnih Kotara preko Otrića povlačio prema Srbu i Lapcu i dalje u Bosnu.

U Lici je više brigada i domobranskih pukovnija počelo napredovati prema istoku odbacujući snage 15. korpusa SVK, pa je uskoro zauzet važan prijevoj Ljubovo na komunikaciji Gospić - Korenica.

Na sjevernom ličkom bojištu najvažniji je zadatak imala 1. gardijska (profesionalna) brigada koja je zauzela Plitvice i preko Rakovice spojila se kod Tržačkih Raštela sa snagama 5. korpusa ABiH, čime je ta enklava deblokirana.

Nakon toga je 1. gbr okrenula na sjever, ušla u Slunj i nastavila napredovanje prema Karlovcu.

Na kordunskoj i na banovinskoj bojišnici srpske snage, koje su ovdje imale i nešto veću dubinu rasporeda, pružile su jači otpor nego drugdje.

Tako je kod Slunja ograničeni protunapad izvela 11. brigada iz sastava 21. (kordunskog) korpusa SVK, dočim su 26. i 15. brigada iz 39. (banijskog) korpusa SVK izašle prema Sisku i Sunji; ove su snage, međutim, ubrzo odbačene.

Ozbiljniji zastoj nastao je za 2. gardijsku (profesionalnu) brigadu Hv koja je napadala prema Petrinji i pretrpjela osjetne gubitke; kriza je, ipak, prebrođena nakon što je u zapovijedanju i vođenju intervenirala ekipa GSHV, pa je napad ponovljen, i Petrinja pada 6. kolovoza...

Hrvatski gubici bili su razmjerno mali. Poginula su i nestala

263 vojnika, a 1.500 je ranjeno (ukupno 1.763 ili 1,35% angažiranih snaga).

Srpski gubici nisu poznati, ali se procjenjuje da premašuju 500 poginulih i 2.000 ranjenih (ukupno 2.500 ili 6,25% angažiranih snaga).

Hrvatska je zaplijenila naoružanja i vojne opreme u vrijednosti od 400 milijuna USD.

Zajedno s pobunjeničkom vojskom izbjegla je i većina srpskog stanovništva; procjene se kreću od 90.000 (hrvatski izvori) do 200.000 ljudi (srpski izvori)...

Završne operacije u Hrvatskoj mogu se u pogledu svog tempiranja, izvođenja i posljedica smatrati logičnim ishodom političkih pretpostavki rata. Operacija je izvedena u času sazrijevanja prvenstveno političkih uvjeta (odustajanje RS od jugozapadne Bosne, spor Karadžića i Miloševića), a samo dijelom zbog toga što su nastali i vrlo povoljni vojni uvjeti (operacije HV i HVO u jugozapadnoj Bosni 1994.-1995.). Operacija se okoristila nevoljkošću međunarodne zajednice da vojno intervenira u ratu u bivšoj Jugoslaviji, pa je Hrvatska spremno preuzela zadaću deblokade Bihaća te tako za račun međunarodne zajednice, a u svoju korist, spriječila humanitarnu katastrofu goru od srebreničke.

Poraz Srba prvenstveno je politički, a tek onda vojni: Srbi, koji otpočetak nisu imali jasan cilj i odgovarajući konsensus, nisu stvorili državu koja bi imala i resurse i organizaciju i legitimitet obrane, nisu imali saveznika ni u Miloševiću ni u Karadžiću, nisu postali članom međunarodnog sustava, te je njihov poraz logična posljedica činjenice da nisu postojali politički uvjeti preživljavanja njihove ruralno-gerilske paradržave.

Autor: Prof. dr. Ozren Žunec, osnivač i predavač Kolegija socijologije vojske i ratovanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

"Hrvatska ljevica" br. 9

"OLUJA" - ONA DRUGA STRANA, DOSSIER - SRBI U HRVATSKOJ

PUSTA ZEMLJA

"... 'Oluja' je i planirana, i uvježbavana, i odobrena s one strane Atlantika, predstavlja (zajedno s operacijom 'Bljesak') početak ostvarivanja scenarija kojemu svrha nije donošenje potpunog mira, ali jeste umirivanje regiona, podjela Bosne i Hercegovine na interesne sfere (zadržavajući joj status međunarodno priznate suverene zemlje) i dovođenje svih partnera u regiji u stanje veće ili manje ovisnosti od američke volje ...

... Poslije svih oluja, dakako, pa tako i poslije hrvatske vojno-redarstvene operacije 'Oluja', ostaje pusta, uništena i spaljena zemlja. No ipak ljudi se vraćaju i život se kako - tako nastavlja. Ali, na opustošena područja Banije, Like, Korduna i Sjeverne Dalmacije malo tko će se vratiti - Vršit će se naseļavanje, neka nova kolonizacija i tome slično, ali ta će zemlja, bojimo se zauvijek ostati - pusta zemlja!..."

Autor: Franjo Konigspietz

ENDLÖSUNG

"...U Republici Hrvatskoj više ne postoji nikakvo 'srpsko pitanje'. Naša generacija riješila ga je 'uspješnije' no su o tome mogli sanjati i najzagriženiji ustaški zločinci. A ovog puta nema partizana da spasu obraz nacije, jer gotovo stoprocentno smatramo kako ga nismo ni izgubili. Šesto tisuća hrvatskih Srba nikako nisu mogli biti zločinci i četnici, barem ogromna većina - ne, kao što ni većina Hrvata nema nikakve veze sa ustaštvom.

Međutim, konačni rezultat je sasvim isti. Kao što bi sportaši rekli: nije važna igra već konačni rezultat. Gledajući stvari na ovakav način, mi smo pobijedili. Ja lično osjećam veoma malo pobjedničke euforije i zanos - prije bih to definirao bljutavim gađenjem i tugom. A vi?..."

Autor: Ladislav Babić

OLUJA I OBLACI LAŽI I MRŽNJE

Što je pokazala "Oluja"

"...'Oluja' je pomela omraženu srpsku manjinu, kojoj je na početku našeg stoljeća pripadalo i više od petine stanovništva Hrvatske (u današnjim granicama). Sada se svela na 2-3 posto. Tako je 'lijepa naša' postala etnički najčistija zemlja Europe. Ako se ovome doda da su druge nacionalne manjine marginalne i najčešće s podaničkim mentalitetom, izuzev talijanske koja je kulturološki i nacionalno najosviješćenija, onda je Hrvatska doista postala nacionalno monolitna. A druga je stvar što je većina Hrvata u ovom času toliko zalučena, da pri svemu tome osjeća, za razliku od drugih normalnih evropskih naroda, vrhunac sreće!

Nije nepoznato da je plan 'Oluja' sačinilo petnaestak stručnjaka, tobože umirovljenih oficira SAD i NATO. Među njima su stručnjaci iz raznih područja, među kojima i onih za propagandu i iz CIA.

Također je bjelodano da se Hrvatska naoružavala uz pomoć svojih saveznika, unatoč embargu na uvoz oružja. Nikada se nije ispitivalo niti koga osudilo za ovaj međunarodni kriminal na visokoj razini.

1991. Hrvatska je imala nešto tenkova, otetih bivšoj JNA, no već 1992. imala je oko 170, 1993. 200, a pred 'Oluju' čak 320. Do 1993. imala je relativno malo topovskih cijevi, da bi ih te godine imala već 820, 1994. godine 900, a pred 'Oluju' 1.000. Ili, borbeni zrakoplovi: 1991. imala je samo tri 'Miga', u kojima su doletjeli piloti iz JNA, 1994. 20, a pred 'Oluju' 36. Slično je i s drugim oružjima..."

Autor: Krešimir Novoselec

OLUJA JE POMELA I IZGLEDE DEMOKRACIJE?

"... Plan Z-4 kojeg su predložile Sjedinjene Američke Države, Rusija i Europska unija predstavljao je najrazumniji okvir za mirnu reintegraciju tih područja u Hrvatsku, predviđajući odgovarajuću autonomiju i garancije za lokalnu srpsku većinu da ona neće biti podvrgnuta proganjanju i represalijama. Hrvatska vlada odbacila je u posljednjoj minuti pristanak krajinskih srpskih lidera za mirnu integraciju u Hrvatsku, kojeg je postigao, između ostalih, američki ambasador Galbraith i opredielila se za dugo pripreman vojni napad. To je bio svjesni izbor optiranja za teritorij bez velike većine stanovništva koji je na njemu živio. Režim je također htio sigurnu vojnu pobjedu, upotrebljivu za predstojeće izbore..."

Autor: Bogdan Denić, profesor sociologije na Graduate School of City University of New York, direktor međunarodnog istraživačkog poretka "Prijelazi u demokraciju"

Ante Gotovina

Stanko Lasić

"NAPADAJNI BOJEVI I OPERACIJE HV I HVO (HRVATSKIH SNAGA)"

"Knjiga je, kako piše u predgovoru, 'sažet pregled događanja i prikaz ostvarenih rezultata u napadajnim bojevima i operacijama koje je tijekom 1994/95. organiziralo i provodilo Zborno područje Split sa svojim ustrojbenim postrojbama i postrojbama pojačanja, u području djelovanja sjeverozapadne Dalmacije s dijelom Bosne i Hercegovine'.

'Zima 94.' trajala je od 29. studenoga do 24. prosinca 1994., a povod za akciju bilo je teško stanje u kojem se našao Bihać i njegova regija zbog srpske opsade, što je moglo biti pogubno i za Hrvatsku. Zatim je 07.04.1995. uslijedio 'Skok 1', pa od 4. do 11.06. 'Skok 2', od 25. do 30.07. 'Ljeto 95.', a vrhunac je od 4. do 8.08. bila briljantno izvedena 'Oluja'. Ta je operacija, prema knjizi, pokrenuta iz nekoliko razloga: zbog četverogodišnje okupacije znatnog dijela hrvatskog teritorija, zbog opasnosti od pada Bihaća, 'što Hrvatska ni iz strateških ni iz geopolitičkih razloga nije smjela dopustiti', zbog 'neuspješne primjene mandata UNPROFOR-a i UNCRO-a', zbog 'pogrešne usmjerenosti mirovnog procesa i stalnog popuštanja Međunarodne zajednice prema beogradskim vlastima, koje stoje iza okupacije', te zbog odbijanja Srba da prihvate mirni povratak u hrvatski državno-pravni sustav.

Nakon 'Oluje' uslijedio je još 'Maestral', od 8. do 15.09., a zadnja operacija kojom se bavi knjiga je 'Južni potez', od 8. do 15.10.1995. godine.

Autor je sa 16 godina otišao iz Hrvatske u legiju stranaca. U Hrvatsku se vraća 1990. godine, a početkom 1993. godine u činu pukovnika postao je zapovjednik ZP Split. U operaciji "Oluja", sa činom general-pukovnika, komandovao je operacijom na UNPA sektor Jug.

"AUTOBIOGRAFSKI ZAPISI"

"U 'Oluji' se dogodilo ono čega sam se najviše bojao posle vojne parade na Jarunu, 30. maja 1995. Hrvatska je uživala u snazi, a ne u misli i moralu. Ja sam - za razliku od meni bliskih i dragih osoba - odmah procenio 'Oluju' kao najveći hrvatski promašaj, a ne kao veličanstven događaj, odnosno kao 'nešto najveličanstvenije što je imao domovinski rat', kako je o tome govorio Zvonimir Červenko, načelnik Glavnog štaba Hrvatske vojske u vreme operacije 'Oluja'."

'S gnušanjem sam primio kvalifikaciju Pitera Galbrajta kao 'traktorskog' ambasadora jer je pomagao srpskom stanovništvu koje je u panici bežalo. Nisam mogao podneti ljubljenje hrvatske zastave na kninskoj tvrđavi (to se radi u operatama lošeg ukusa), mahanje rukom uz slavodobitni povik - idite, neka idu (s potajnom nadom da smo ih se napokon rešili). Nisam se mogao osloboditi straha da će biti pobijeni brojni ljudi koji nisu uspeli pobeći. Njihov broj se, zasad, popeo na nekoliko stotina nevinih žrtava! Ubistva starih žena opravdavala su se 'samoodbranom': držale su pod suknjama teške mitraljeze! Odmah se pozivalo naše prognanike i izbeglice da se mirno usele u kuće u kojima su kreveti bivših vlasnika još bili topli. Pljačkalo se sve do čega se moglo doći, te su čak i režimske novine priznavale da su u Kninu nestali i šalteri i ključaonice pa ne treba trošiti vreme na odlazak u Knin!'

'Rekao sam sebi: to nije samo težak politički promašaj nego i ekonomski, intelektualni, kulturni, pa čak i vojni.' A čime se ta vojska imala hvaliti i šta je to ona učinila da bi se njezina

'operacija' proučavala 'po svetskim vojnim školama' - kako se hvalisavo brbljalo? Je li s pedeset puta manjim snagama pobedila Krajinu kao Aleksandar Veliki Darija III, ili kao Bonaparta, Austrijance u Italiji. Ili barem uspešno držala mostobran kao ona šaćica Vermahta kod Monte Kasina? Ne. Jedna se država od četiri i po miliona stanovnika survala na svoju pokrajinu od 150.000 stanovnika. Jedna je vojska od 190.000 vojnika stajala nasuprot sedam puta slabijim, snagama. Na samom bojištu koncentrisala je 130.000 do zuba naoružanih vojnika s najmodernijom tehnikom, dakle šest puta više od onog što joj je naprijatelj mogao suprostaviti. Je li joj pretila invazija iz Jugoslavije? Nije. Ili u sasvim sitnom postotku, jer je bilo i detetu očito da Milošević neće zbog Knina reskirati. Jesu li Amerikanci ili Evropljani zapretili da će nas spraviti sa zemljom ako ih ne slušamo? Nisu. Prema rečima samog Červenka 'oni su prećutno na to pristali - ne može se reći da su dali odobrenje da se ide, ali su znali da je to naše pravo i pristali su na to, naravno upozoravajući da se sve mora izvesti brzo i korektno'.

Brzo se, zaista, izvelo, jer to nije predstavljalo nikakvu teškoću, ali se u 'korektnosti' potpuno zakazalo. Ova golema vojska u tom pustom kraju nije uspela održati ni minimalan red: pobjeda se pretvorila u sramotu, koju nam ni Amerikanci ni Evropljani nisu oprostili."

Autor je hrvatski književnik, istoričar i teoretičar, od 1987. redovni profesor na Slovenskom seminaru Univerziteta u Amsterdamu

OLUJA U KNJIGAMA

Janko Bobetko

SVE MOJE BITKE Operacija "Oluja" 4

"... U cjelini, operacija koju smo dobili u "Krajini" dobivena je ovladavanjem Dinare. Dvije brigade i snage MUP-a odigrale su odlučujuću ulogu, te smo isključili taj epicentar koji je značio postojanje "Krajine". A epicentar je bio upravo Knin, Dinara i veza Knin - Grahovo. Čim je Grahovo zauzeto, komunikacije su bile presječene, a situacija se i strateški i operativno promijenila u našu korist. O nekom novom udaru više nije moglo biti ni govora. Mi smo imali žrtava, ali ne toliko koliko takav teren i takvi uvjeti ratovanja normalno traže ...

... Dakle, iz ovog dijela moje idejne odluke vidljivo je, da nije zaboravljen ni jedan segment ni na istočnom sektoru, a posebno je akcentiran zadatak snaga koje su kretale istodobno u napad, jer je 'Oluja' metafora, jedinstven naziv za snage i Zbornog područja Petrinje, Karlovca, Splita, Gospića, dakle jedinstven napad u istjerivanju agresora s našeg teritorija ...

... Još jednom - ne pretjerujući u bilo kojoj ocjeni - sve je to jedna cjelina, jer je 'Oluja' bila sinonim za sve operacije, gdje je jedan udar ili jedan uspjeh gurao drugi, ali ovaj završni imao je svakako političku ponantu. Jer su padom Knina pali i svi snovi Velike Srbije na tom dijelu, kao što se vidi, a njihovo bježanje i izvlačenje nije bilo samo stvar promjene prostora, nego su znali da nikakvih izgleda nemaju..."

Autor je bio načelnik Glavnog Stožera HV od 1992., a neposredno pred početak operacije Oluja na toj dužnosti naslijedio ga je Zvonimir Červenko.

Svetozar Livada

ETNIČKO ČIŠĆENJE - ZLOČIN STOLJEĆA

"Ja sam utvrdio kao očevidac, da je ovaj rat po svojoj monstruoznosti bio čudan. Građanski, etnički, religiozni, da sad ne nabrajam. Ali sam bio zaprepašćen: poginulo je više djece nego vojnika. Više žena nego vojnika. I od svih zajedno najviše staraca. U nekim domenima mogao bi se zvati rat protiv staraca. Plemenske zajednice, tribalne, koje su do jučer imale patrijarhalni nazor - starčevoj pogovora nema - sada su ubijale. Znači, društva su vršila neku vrstu eutanazije. Osveta nad svojim starcima. Mnoge te detalje, na razne načine, pokušao sam da opišem kao fenomenologiju brutalnosti našeg ratnika. U ratu nemate nigdje primjera junaštva, viteštva, odgovornosti, solidarnosti, nego samo razbojništva. Prvo, po pravilu se tuklo dalekometnim oružjem, snajperima. Snajperista je mehanizirani ubica. Ubija sve što vidi. I tako je jedan hrvatski glumac bio snajperista. I ubistvo je neka vrsta zadovoljstva. Zašto? Jer je sotonizacijom drugoga, on toliko prikazan da je niži, da je nevređniji, da je on meni nevolja, i - njegovo ubistvo meni je čast. Zatekao sam nedavno jednog 70-godišnjeg starca, koga poznajem, u Krajini. On pljačka. Pitam ga, jer znam da je religiozan: 'Starino, bojiš li se Boga?' Kaže: 'Ne. Išal sam kod velečasnog i on mi je oprostio grijeh. I rek'o je da Srbinu ništa nije grijeh napraviti, jer je on antihrist i komunist'. Pitam ga što mu kaže žena, kćerka. Kaže: 'Da budem išao u pakao'. Jer, toliko pljačka da je već i njima dojadio. Hoću da kažem da je s jedne strane i Crkva izdala svoj identitet..."

Autor je profesor doktor, trenutno je član SDF u Zagrebu i potpredsjednik SNV

Milorad Pupovac

ČUVARI IMENA

"...Srbi u Hrvatskoj stoljećima su bili čuvari države. Jedanput mletačke. Drugi put austrijske. Treći put jugoslavenske. Za svaku od tih država su ginuli. I svakoj su služili kao što i priliči čuvarima države. Jednom je neko od mojih prijatelja tu službu opisao ovako: bili su poput psa koji čuva sijeno - nit' ga jede, nit' daje da se krade!..."

... Danas, na kraju desetogodišnjeg rata i ratnog raspada Jugoslavije, Srbi u Hrvatskoj izgubili su tu svoju stoljećima stvaranu i održavanu ulogu. Izgubili su je upravo s nestankom države s kojom su se najviše identificirali i koju su osjećali kao svoju. U idejama država koje su nastajale (ili još uvijek nastaju), nije bilo više mjesta za takvu njihovu ulogu. U ideji srpske države, nije više bilo mjesta za složenu jugoslavensku zajednicu. U ideji hrvatske države nije više bilo mjesta za srpsku participaciju. I što je vjerojatno najvažnije, u svjetskom konceptu sigurnosti za jugoistok Evrope nestala je potreba za čuvarima države, jer su države samo postale instrumenti sigurnosti kakav se predviđa za ovaj dio svijeta.

Nakon svega što su oni pretrpjeli s drugima, te što su drugi pretrpjeli s njima, Srbi u Hrvatskoj danas pred izazovom su s kakvim se dosad nisu susretali - da od čuvara države (najmanje njihove!) postanu čuvari vlastitog imena, tj. da od čuvara moći tuđega žezla postanu čuvari moći svoga imena!..."

Autor je inžvanredni profesor na Odsjeku za opću lingvistiku i orjentalne studije u Zagrebu i predsjednik Srpskog narodnog vijeća.

OLUJA PRED HAŠKIM SUDOM (ICTY)

"Hina", "Vjesnik", 12.10.1998.

HAŠKI ISTRAŽITELJI U BEOGRADU ZBOG "OLUJE", PIŠE "POLITIKA"

"BEOGRAD, 11.10. - Istražitelji Međunarodnog suda za ratne zločine boravili su od 28.09. do 07.10. u Beogradu, gdje su saslušali 11 svjedoka o 'hrvatskim zločini nima nad Srbima u području Medaka 1993. godine i u akciji 'Oluja' 1995.', navodi Tanjug u tekstu koji je u nedjelju objavila beogradska Politika...

Panel - diskusija o posljedicama 'Oluje', održana tijekom ljeta pred haškim sudom, zatražila je dodatne dokaze potrebne da bi se optužnica prihvatila. 'Sudionici panela su zauzeli stajalište da treba dodatnim dokazima pojačati uzročnopoljedičnu vezu između visokog komandnog kadra hrvatske vojske i policije s pojedinim inkriminiranim događajima', navodi se u tekstu i dodaje da se tribunal ograničio na dvadesetak događaja koji će 'potkrijepiti hrvatske zločine' u vremenskom razdoblju od 100 dana, računajući od 4.8.1995.

'Jedan od takvih događaja je i neselektivno bombardiranje Knina i drugih naselja u Krajini, koja su izazvala velike ljudske žrtve i materijalna razaranja. To znači da je potrebno dovesti u korelaciju stvarnu obranu Knina s intenzitetom napada sa čisto vojnog aspekta', rekao je Štrbac i dodao da službeno Hrvatska neće pružiti bilo kakve podatke, jer 'oni koji bi ih trebali dati, sami bi se mogli naći na optužnici'. 'Veritas' je ranije najavljivao da će se na optuženičkoj klupi naći **Janko Bobetko, Tomislav Merčep, Mirko Norac, Mladen Markač** i drugi."

"Politika", 22.03.1999.

OPTUŽNICA PROTIV TROJICE HRVATSKIH GENERALA

"Njujork, 21.03. - Hrvatska vojska je bombardovala i ubijala srpsko civilno stanovništvo u masovnoj akciji etničkog čišćenja 1995. godine, konstatovali su istražni organi Međunarodnog krivičnog su-

da u Hagu, predlažući da se protiv trojice hrvatskih generala podigne optužba u narednim nedeljama. Bile bi to prve optužbe protiv oficira hrvatske vojske zbog nezakonitih aktivnosti tokom rata na Balkanu vođenog od 1991. do 1995. godine, obavestio je danas 'Njujork tajms', upozoravajući kako bi ovakve optužbe mogle da budu 'politički problematične' po Klintonovu administraciju koja neguje delikatne odnose sa Hrvatskom - američkim saveznikom u očuvanju bosanskog mira koji se ne odlikuje poštovanjem ljudskih prava.

Hrvatska ofanziva iz avgusta 1995. godine koja je prouzrokovala nasilnu selidbu oko 100.000 Srba iz dela Hrvatske u kome su generacijama živeli, sprovedena je uz prećutnu saglasnost Sjedinjenih Američkih Država uz pomoć regularne hrvatske vojske podučavane od grupe penzionisanih visokih američkih oficira, saopštava 'Njujork tajms', dodajući da 'još nije dat odgovor na pitanje o nivou američkog angažovanja'.

Tokom trogodišnje istrage Haškog suda Sjedinjene Američke Države nisu odgovorile na zahtev ovog tribunala da mu se dostave veoma značajni dokazni materijali - kao što su satelitski snimci regiona Krajine načinjeni u vreme hrvatskog bombardovanja Knina - što pojačava sumnje kako je Vašingtonu neprijatno zbog ove istrage. Dvojica kanadskih oficira su, naime, tokom istrage posvedočili kako je za vreme bombardovanja dužeg od 48 sati oko 3.000 artiljerijskih granata ispaljeno na Knin tokom takozvane operacije 'Oluja', a da je manje od 250 pogodilo vojne ciljeve. Kanadski oficiri su tvrdili da su hrvatske trupe namerno i svesno gađale civilne ciljeve. Međutim, Pentagon je preko američkih advokata - dokazivao pred sudom kako je bombardovanje predstavljalo legitimnu vojnu operaciju, a predstavnik Ministarstva odbrane Hrvatske demantovao je optužbe da su tokom tog napada počinjeni ratni zločini i druga krivična dela..."

VERITAS - HAŠKI SUD

Na sastanku održanom 22. juna ove godine u Banjaluci, predstavnici Haškog suda obavijestili su predstavnike VERITAS-a da će nacrt optužnice za Oluju - Sektor jug, ići na drugo revidiranje najvjerovatnije u septembru ove godine (prvo, neuspješno, revidiranje bilo je u avgustu 1998). No, prije toga istražiocima bi željeli saslušati ili barem obaviti informativne razgovore sa licima iz civilnog i vojnog vrha bivše RSK radi dobijanja globalne slike kako o situaciji o RSK tako i o njenim odnosima sa međunarodnom zajednicom i Hrvatskom, neposredno pred početak ove agresije. Predstavnici Haškog suda su se potužili kako od hrvatskih vlasti još nisu dobili zatraženu dokumentaciju za akciju Oluja i zamolili VERITAS da im iz svoje arhive ustupi svu raspoloživu dokumentaciju za lica koja su planirala i izvela ovu akciju, kako bi se sačinio konačni spisak lica odgovornih, po komandnoj odgovornosti, za zločine počinjene nad Srbima u ovoj akciji i poslije.

VERITAS je prihvatio zahtjeve predstavnika Haškog suda i po pitanju obezbjeđivanja adekvatnih svjedoka i ustupanja relevantne dokumentacije, a realizacija je u toku.

"Beta", 24.07.2000.

"FERAL - GENERALI U HAG"

"SPLIT - Hrvatski generali **Ivan Čermak, Ante Gotovina** i **Mirko Norac** najvjerovatnije će, zbog sumnje da su počinili ratne zločine, krajem avgusta otputovati u Hag, piše splitski nedjeljni Feral Tribjun.

Pozivajući se na dobro obaviještene izvore u Tribunalu, nedjeljnik piše da su haški istražitelji prije tri mjeseca završili istragu o umešanosti trojice hrvatskih generala u ratne zločine nad civilnim srpskim stanovništvom nakon operacije 'Oluja'. List dodaje da je haško tužilaštvo odlučilo da optužnice protiv hrvatskih generala podigne tokom leta, 'kad objektivno postoji manja mogućnost za mobilizaciju desničara i masovnije antivladine demonstracije'."